

Sygn. akt III KK 157/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska
SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **W. E.**

skazanego z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 5 czerwca 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 marca 2016 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego częściowo wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 31 lipca 2015 r., sygn. akt IV K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej zawartego w
punkcie I rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z dnia 31 lipca 2015 r., uznał W. E. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 200 zł każda. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Ponadto, na podstawie art. 39 pkt 2 k.k., art. 41 § 1 k.k. i art. 43 § 1 k.k. (w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r.) orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zajmowania stanowisk w zarządach i radach nadzorczych spółek kapitałowych oraz zakazu pełnienia funkcji prokurenta w spółkach kapitałowych przez okres lat 5.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego K. Sp. z o.o. z siedzibą w G..

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w części dotyczącej kary grzywny. Zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych skutkujący uznaniem, że warunki osobiste, rodzinne, jak również możliwości zarobkowe oskarżonego wskazują na możliwość ustalenia jednej stawki dziennej w wysokości 200 zł. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie ustalonej stawki dziennej grzywny do kwoty 100 zł.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżył wyrok w części:

- dotyczącej orzeczenia o karze w zakresie, w jakim oskarżonemu wymierzona została kara 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata;
- w jakiej Sąd Okręgowy z opisu czynu zarzucanego oskarżonemu wyeliminował sprzeniewierzenie przez niego kwoty w wysokości 496.683 zł, którą oskarżony pobrał z kasy K. Sp. z o.o. tytułem wynagrodzenia umowy o dzieło z dnia 11 marca 2005 r., zawartej pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzoną Spółką K. Sp. z o.o. (reprezentowaną przez W. E.).

Obok zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, sformułował zarzut rażącej niewspółmierności kary i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w wymiarze

przekraczającym 2 lata pozbawienia wolności, a ponadto uznanie oskarżonego za winnego także sprzeniewierzenia kwoty w wysokości 496.683 zł.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 2 marca 2016 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 72 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody, poprzez zapłatę na rzecz K. Sp. z o.o. kwoty 2.233.816,07 zł w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się wyroku, a w pozostałej części utrzymał go w mocy.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść skazanego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył wyrok w części dotyczącej nałożenia na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody i zarzucił rażące oraz mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 415 § 1 k.p.k., poprzez nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody obejmującego roszczenie, co do którego w momencie orzekania przez Sąd II instancji toczyło się postępowanie cywilne przed Sądem Okręgowym w G. o sygn. akt IX GC [...].

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że Sąd Apelacyjny w [...] zmieniając zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i nakładając na oskarżonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. obowiązek naprawienia szkody, poprzez zapłatę na rzecz K. Sp. z o.o. kwoty 2.233.816,07 zł w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się wyroku, rażąco naruszył art. 415 § 1 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść wyroku.

Zgodnie z przepisem art. 415 § 1 in fine k.p.k., obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Wynika stąd kategoryczny zakaz orzekania w różnych postępowaniach o tej samej szkodzie i to niezależnie od tego, czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane. Ma to na celu zapobieżenie funkcjonowaniu w obrocie prawnym tytułów egzekucyjnych wynikających z dochodzenia tego samego roszczenia w postępowaniu karnym i innym

postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Wskazać ponadto trzeba, że zawarta w tym przepisie tzw. klauzula antykumulacyjna odnosi się do każdego określonego w ustawie wypadku orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, a więc także określonego w art. 72 § 2 k.k. oraz wymaga dla swego zastosowania zarówno tożsamości przedmiotowej, jak i tożsamości podmiotowej roszczenia.

W niniejszej sprawie wszystkie te przesłanki zostały spełnione. Przedstawiony w kasacji - znajdujący potwierdzenie w aktach sprawy przebieg postępowania nie pozostawia wątpliwości, że roszczenia pokrzywdzonego wynikające z przypisanego skazanemu przestępstwa były przedmiotem toczącego się w momencie orzekania przez Sąd odwoławczy postępowania cywilnego.

Z akt sprawy wynika, że już na etapie postępowania przygotowawczego załączone zostały fotokopie dokumentów z akt sygn. IX GNc [...] Sądu Okręgowego w G. IX Wydziału Gospodarczego świadczące o wszczętym postępowaniu cywilnym o zapłatę kwoty 2.760.646,77 zł przez K. Sp. z o.o. w G., a więc pokrzywdzonego w niniejszej sprawie, przeciwko W. E. (k. 814-901).

Sąd Okręgowy w G., po zapoznaniu się z pismem procesowym oskarżyciela posiłkowego z dnia 2 stycznia 2015 r., dotyczącym postępowań prowadzonych z udziałem oskarżonego W. E. (k. 2912-2914), zarządził wypożyczenie akt Sądu Okręgowego w G. o sygn. IX GC [...] (k. 2920) i sporządził kopie dokumentacji znajdującej się w tych aktach (k. 3274 -3425), m.in. pozwu o zapłatę w postępowaniu upominawczym z dnia 15 marca 2013 r. (k. 815-833, k. 3274-3292), czy nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w G. z dnia 8 kwietnia 2013 r., sygn. akt IX GNc [...] (k. 872 t. V, k. 3293), który utracił moc na skutek zaskarżenia sprzeciwem przez W. E. (k. 875-884 t. V, k. 3294-3303). W świetle tych dokumentów nie ulega też wątpliwości, że roszczenia w analizowanych sprawach dotyczą tych samych podmiotów, wynikają z tych samych zdarzeń faktycznych oraz dotyczą tej samej szkody, będącej następstwem popełnionych przez oskarżonego przestępstw.

Podkreślenia również wymaga, że w dacie wniesienia kasacji przed Sądem Okręgowym w G. IX Wydział Gospodarczy nadal toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. akt IX GC [...] z powództwa K. sp. z o.o. przeciwko W. E. o zapłatę kwoty 2.760.646,77 zł.

W świetle powyższego, wobec tożsamości przedmiotowej i podmiotowej roszczenia dochodzonego w procesie cywilnym przed Sądem Okręgowym w G. w sprawie o sygn. akt IX GC [...] i roszczenia, które stało się podstawą orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w pkt I zaskarżonego wyroku, jest niewątpliwe, że Sąd Apelacyjny w [...], zobowiązując W. E. do naprawienia szkody, naruszył art. 415 § 1 k.p.k. Uchybienie to ma charakter rażący i istotnie wpłynęło na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, bowiem doprowadziło do wadliwego ukształtowania rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody. Z tego względu zarzut podniesiony w kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich okazał się oczywiście zasadny.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej zawartego w punkcie I rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody.

a